

«Як відомо науковці публікують результати своїх досліджень, щоб засвідчити свої права на ці дослідження, а також, щоб дати можливість іншим дослідникам ґрунтуватися на вже досягнутих результатах. Серед вагомих аргументів щодо недосконалості традиційної системи поширення наукової інформації, передусім через друковані журнали: неоперативність (стаття «чекас» публікації від 6 до 12 місяців), висока вартість і низькі тиражі журналів.

Особливо актуальною проблема дешевої та оперативної комунікації для наукової спільноти є в Україні, з огляду на її значну ізольованість від світової науки. З приблизно 1300 наукових журналів, що видаються в Україні, лише 19 включені в бази Інституту наукової інформації Томпсона, а отже мають індекси цитування та імпаکت-фактори. Більша частина вітчизняних наукових часописів до того ж мають мізерні накладні та загадкову систему розповсюдження тощо. З появою Інтернет-технологій у нас з'явилася можливість подолати ці проблеми.

eKMAIR: Новий електронний архів НаУКМА

Рух відкритого доступу власне і «народився» із появою можливостей електронних публікацій, і остаточно оформився у так званій Будапештській ініціативі відкритого доступу (ВОАІ) в 2001р., - розповідає віце-президент з інформаційного забезпечення, директор Наукової бібліотеки НаУКМА Тетяна Ярошенко. Відкритий доступ - можливість зробити результати наукових досліджень вільно доступними он-лайн для всієї наукової спільноти. Ініціатива проголошує основні принципи використання нових можливостей електронних видань для забезпечення широкого доступу та обміну думками науковців, враховуючи разом з тим важливість збереження рецензування, дотримання авторського права. Відкритий доступ працює за принципом покриття всіх коштів за рахунок автора чи його інституції і потім - безкоштовного доступу всіх бажаючих, на відміну від наявних моделей через організацію передплати (коли кошти покриваються тим, хто хоче отримати інформацію).

Відкритий доступ реалізується через дві стратегії: журнали відкритого доступу (і таких справді авторитетних наукових реферованих видань вже зареєстровано понад 3500 в світі), та відкриті електронні архіви (тематичні чи інституційні репозитарії, яких вже нараховується понад 1200 в 57 країнах світу). Рух активно підтримують академічні громади світу, Європейська асоціація університетів схвалила впровадження цих проєктів та зазначила їх особливу важливість.

НаУКМА підтримує рух відкритого доступу і через переведення в електронну форму наших двох друкованих наукових видань («Науковий записок НаУКМА» та «Магістеріум»), які вже доступні через наш сайт (щоправда з періодом ембарго - річної чи дворічної заборони доступу до нових чисел, який, сподіваємось, рідколегі тематичних серій все ж скасують). Другий важливий проєкт у цьому - Електронний архів Національ-

ного університету «Кієво-Могилянська академія» - eKMAIR - (Electronic Kyiv-Mohyla Academy Institutional Repository)

<http://www.library.ukma.kiev.ua/dspace/>

Архів накопичує, зберігає, поширює та забезпечує довготривалий, постійний та надійний доступ до наукових досліджень професорсько-викладацького складу, співробітників та студентів Університету». Метою створення архіву є забезпечення середовища, що дозволяло б науковим підрозділам університету, співробітникам та студентам легко розмішувати наукові дослідження в електронній формі в надійний та добре організований архів і стимулювати та забезпечувати відкритий доступ до їхніх наукових досліджень. Будь-який науковий підрозділ НаУКМА, як то факультет, кафедра, центр, інститут, програма, дослідницький центр чи інша наукова група або особа, що займається та продукує наукову роботу, має можливість створити спільноту, сфокусовану на наукових матеріалах свого підрозділу. В межах спільноти можна створювати окремі колекції, щоб виділити особливі аспекти роботи підрозділу. Усім

користувачам архіву, що розмішуватимуть (самоархівуватимуть) свої наукові матеріали, гарантується захист їхніх авторських прав. Дослідження, результати якого публікуються, мусить бути повністю або частково проведене чи фінансоване університетом, будь-яким його підрозділом, співробітниками чи студентами. Студенти магістеріуму можуть розмішати роботи в ІР за рекомендаціями членів спільноти.

Пілотний проєкт стартував у НаУКМА в липні минулого року, і наразі нараховує лише 59 архівованих примірників (наукових статей, презентацій, доповідей на конференціях, методичних та навчальних матеріалів, пещодавно з'явилися 2 магістерські роботи), але кількість завантажень цих матеріалів - 7.586 свідчить про досить високий ступінь їх використання та важливість цього проєкту. Найбільша кількість завантажень (понад 500) - у публікації п. Орла Є. (ФЕН), понад 100 - для публікації наших викладачів С. Ісаєва, К. Сігова, В. Якушика, О. Дорошенка та ін. В електронному архіві НаУКМА вже зареєстровано кілька наукових спільнот - Факультет економічних наук, окремо кафедри культурології, екології, політології, мережних технологій, Центр європейських гуманітарних досліджень, наукова бібліотека; окремо зареєстровано спільноти для публікації наших випускників (вже розміщено одну роботу). Розміщення своїх публікацій в архіві - нескладна процедура, детально описана у відповідній інструкції.

Детальнішу інформацію можна отримати також власне на сайті електронного архіву чи/та за е-поштою директора бібліотеки. Ми впевнені у важливості такого проєкту, враховуючи нові можливості підвищення репутації та престижу НаУКМА через вільне та оперативне поширення наукових публікацій.

Матеріал підготувала
Т. О. Ярошенко, віце-президент із інформаційного забезпечення,
директор наукової бібліотеки

8 вересня відбулася презентація планів і проєктів Центру польських та європейських студій НаУКМА на 2008-2009 р. У заході взяли участь Надзвичайний та Повноважний посол Республіки Польща в Україні пан Яцек Ключковський, студенти та професори Могилянки.

У вересні Центр польських та європейських студій відбулися і відбудуться такі заходи:

Цикл відкритих лекцій і публічних дискусій

16 вересня, 16.30 - «Україна - це...?»: Чернівці, модератор дискусії Надія Данши;

23 вересня, 16.30 - Одяг і місто: картинка з вікна автобусу, доц. Ольга Гурова, Європейський університет у Санкт-Петербурзі;

24 вересня, 16.30 - Датування міст як проблема історичної урбаністики: європейський та український

досвід. Круглий стіл. Співорганізатор - Інститут суспільних досліджень. За участі: проф. Ярослава Верменича, к.і.п. Володимира Маслійчука, к.і.п. Андрія Портнова, к.і.п. Олега Рєвана;

29 вересня, 16.30 - Пороzumіння під знаком Культури, проф. Богдан Осалчук.

Про що мова? (цикл презентацій видавничих новинки):

17 вересня, 16.30 - Тамара Гундурова «Література і кітч»

18 вересня, 17.00 - «Війна переможців і переможених»: слово «Україні модерній»

Усі заходи відбуваються в приміщенні Центру за адресою: вул. Волоська 10, підвал 6 корпусу, тел. 425 13 51, e-mail: cpeu.studies@gmail.com